

Nemoci pohybového systému jako ekonomická hrozba 21. století

základní fakta

Co jsou nemoci pohybového systému (NPS)

Mezi nemoci pohybového systému patří široká skupina diagnóz (cca 200) postihující svaly, klouby, šlachy, úpony a periferní nervy. Nejčastěji se jedná o bolesti zad, krku, artrózu, záněty kloubů a pracovní úrazy. NPS postihují až 100 mil. pacientů ročně a jsou provázeny bolestí, omezenou funkcí a významným zhoršením kvality života. Je odhadováno, že **až 80 % dospělé populace** zaznamená nějakou formu NPS v průběhu svého života.

NPS a pracovní neschopnost

Více než **20% ze všech invalidit celosvětově** je z důvodu NPS a NPS jsou druhou nejčastější příčinou invalidity. Světové statistiky také ukazují, že NPS způsobují **polovinu všech pracovních absencí a až 60% všech dlouhodobých pracovních neschopností**. V rámci Evropské unie má 44 milionů zaměstnanců NPS jako důsledek pracovní činnosti.

V **České republice** patří nemoci svalové a kosterní soustavy a pohybové tkáně mezi nejčastější příčinu invalidity a tvoří celkem **31 % všech invalidit**. Počet invalidních pacientů s jednou z nemocí svalové a kosterní soustavy a pohybové tkáně se pohybuje kolem **50 tisíc**. Více než **všech invalidních důchodů** byla v roce 2012 vyplacena pacientům s nemocemi svalové a kosterní soustavy a pohybové tkáně.

Nemoci svalové a kosterní soustavy a pohybové tkáně způsobují v České republice **19 % všech pracovních neschopností**, celkem bylo v roce 2012 zaznamenáno **5 176 případů** pracovní neschopnosti na 100 000 osob. Řemeslníci a opraváři (23 %) a pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (21 %) jsou nejčastěji pracovní neschopní kvůli NPS. V průměru pacienti s nemocemi pohybového systému prostonají ročně **68 dní**, což je o polovinu více než u ostatních onemocnění. Období pracovní neschopnosti se přitom v čase prodlužuje. Pracovníci s NPS vykonávající spíše manuální práci stonají kratší dobu v porovnání s ostatními povoláními.

Ekonomické dopady

EUROSTAT odhaduje, že NPS stojí evropskou ekonomiku **240 miliard EUR ročně**. Tato částka tvoří cca **2 % hrubého domácího produktu**. Analýza z Německa ukazuje, že roční náklady na jednoho obyvatele kvůli NPS čítají 320 EUR.

Výdaje na zdravotní péči pacientů s nemocemi svalové, kosterní a pojivové tkáně činily **12 122 milionů Kč v roce 2012**, což představuje **5 % všech výdajů zdravotních pojišťoven**. Za posledních 12 let došlo k jejich dvojnásobnému nárůstu.

Iniciativa Fit for Work

Evropská iniciativa Fit for Work byla založena v roce 2007 jako reakce na výsledky zásadních studií z více než 30 zemí EU týkajících se této problematiky. Iniciativa sdružuje odbornou společnost a pacientské organizace napříč EU. Klade si za cíl informovat širokou laickou i odbornou veřejnost a regulační autority o této problematice a navrhnout způsoby jejího řešení.

Možnosti řešení

Jako účinné řešení se ukázal být **program včasné intervence** sledovaný v několika klinických studiích. Jeho principem je **komplexní časná rehabilitace, edukace pacientů a medikamentózní léčba příznaků**. Program podporuje fyzickou aktivitu a klade důraz na prevenci. Pacienti jsou léčeni dle určeného harmonogramu a nedojde-li ke zlepšení jejich stavu, jsou dále vyšetřováni dle specifických protokolů. Program prokázal přínosnost u pacientů NPS, nákladovou efektivitu, významně snížil počet epizod i dobu trvání dočasné pracovní neschopnosti a zredukoval počty pacientů, jejichž stav se zhoršoval až do trvalé invalidity.